Stijlgids Opleiding Geschiedenis UGent 2020-2021

Belangrijke opmerkingen **1**

I. LITERATUUR **3**
De opbouw van literatuurverwijzingen in voetnoten en bibliografie 3
A. Veel voorkomende literatuurverwijzingen 4
Een boek met één auteur 4
Een boek met twee of drie auteurs 4
Een boek met vier of meer auteurs 5
Een artikel in een gedrukt tijdschrift 5
Een verzamelbundel of "edited volume" 6
Een hoofdstuk/bijdrage in een verzamelbundel 7
Een bijdrage in een naslagwerk bestaande uit meerdere delen 7
B. Minder voorkomende literatuurverwijzingen 8
Een boek dat deel uitmaakt van een reeks 8
Een boek dat bestaat uit meerdere volumes 8
Een boek dat is vertaald 9
Een voorwoord, inleiding of gelijkaardig deel van een boek 9
Een recensie 9
De inhoud van een website 10
Een artikel gepubliceerd in een online tijdschrift 10
Een lemma in een online historisch woordenboek 11
Een onuitgegeven masterproef 12
Een onuitgegeven doctoraatsverhandeling 12

II. BRONNEN **13**
Het citeren van bronnen 13
i. ONUITGEGEVEN BRONNEN 14
Een aantal voorbeelden 14
Een bijzonder geval: digitaal geraadpleegde bronnen 17
Een bijzonder geval: interviews 17

ii. UITGEGEVEN BRONNEN 19
Een document uit een bronneneditie 19
Een uitgegeven bron met een editor of vertaler plus een auteur 19
Een uitgegeven bron met een editor of vertaler zonder een auteur 20
iii. GEDRUKTE EN ONLINE BRONNEN 21
Een oude druk 21
Een gedigitaliseerde bron met een editor of vertaler plus een auteur 21
Een overheidspublicatie 22
Een artikel in een krant 22
Een interview in een krant 23
Een artikel in een online krant 23
Andere online informatie 23
iv. DATABANKEN 25

III. AFBEELDINGEN 26

IV. (MODEL)BIBLIOGRAFIE 27

Belangrijke opmerkingen

Er bestaan een aantal algemene principes waaraan de voetnoten en bibliografie in een historisch werkstuk moeten voldoen. Zij vloeien voort uit de deontologie van de historicus/a die zijn/haar bronnen en literatuur ondubbelzinnig moet verantwoorden. Deze regels volgen is een must om je opleiding tot een goed einde te brengen.

Voetnoten en bibliografie kunnen worden opgemaakt in verschillende stijlen. In principe is elke stijl die de algemene principes volgt aanvaardbaar, zolang je deze stijl maar consequent toepast. In het academiejaar 2014-2015 introduceerden we in de Opleiding Geschiedenis een nieuwe stijlgids gebaseerd op *The Chicago Manual of Style, 16th Edition* (hoofdstuk 14). Het gaat om een annotatiestijl die wereldwijd wordt gebruikt en ook geïntegreerd is in bibliografische software als Endnote en Zotero. De *CMoS*-stijl is in origine Angelsaksisch. Wij vertalen deze naar een Nederlandstalige onderzoekspraktijk. Dit betekent dat:

- We verschillende elementen als “translator” (vertaler), “edited by” (uitgegeven door), naar het Nederlands vertalen. Dit geldt ook voor de plaats van uitgave: Londen i.p.v. London, Parijs i.p.v. Paris, Wenen i.p.v. Vienna, Brussel i.p.v. Brussels, etc.
- We bij titels van boeken, artikels of hoofdstukken enkel het eerste woord van een titel met een hoofdletter schrijven. We gebruiken wel hoofdletters voor referentiewerken, zoals ***T**he **C**hicago **M**anual of **S**tyle* of het ***N**ationaal **B**iografisch **W**oordenboek*, en voor de titels van kranten en tijdschriften, zoals ***D**e **S**tandaard* of ***P**ast and **P**resent*. Houd er ook rekening mee dat er in het Duits altijd hoofdletters worden gebruikt voor zelfstandige naamwoorden. Eigennamen worden natuurlijk altijd met een hoofdletter geschreven.
- We het gebruik van hoofd- of kleine letters in familienamen respecteren, zoals bij Van of van. Wanneer een familienaam in het begin van een zin of referentie staat, gebruik je wel steeds een hoofdletter. Uiteraard neem je ook steeds alle diakritische tekens op in de naam van een auteur (bv. Diego Dur**á**n, Philippe Ari**è**s, Gustav Reinhold R**ö**hricht).

Enkele belangrijke opmerkingen vooraf:

- Punten en komma’s zijn belangrijk! Als je de stijlgids grondig bestudeert, zal je merken dat punten, komma’s, aanhalingstekens, etc. steeds op dezelfde manier worden gebruikt. Wij verwachten van jou hetzelfde en zullen dit ook streng beoordelen in de oefeningen en op het examen. Je kunt het vergelijken met spelfouten: afwijkingen in de conventies leiden de aandacht af van de essentie, met name wat jij aan jouw lezer wil vertellen. Wie onnauwkeurig is in stijl, wekt al snel de indruk ook slordig te zijn in de inhoud.
- Je mag gebruik maken van Endnote, Zotero of andere bibliografische programma’s. Jij bent echter de eindverantwoordelijke voor jouw voetnoten en bibliografie.
- Enkel publicaties die ALLEEN op het internet terug te vinden zijn (waarvan dus geen papieren versie bestaat), dienen geciteerd te worden met verwijzing naar hun elektronische vindplaats (zie verder). Met andere woorden: boeken of artikels die in full-text worden teruggevonden via bibliografische databanken, maar ook in gedrukte versie bestaan, moeten geciteerd worden als gedrukte bijdragen. Wat de primaire bronnen betreft, hanteren we dezelfde regel voor uitgegeven bronnen en gedrukte bronnen. In het geval van onuitgegeven bronnen vragen we wel de internet-vindplaats te vermelden.
- Maak geen gebruik van idem, ibidem, op. cit., art. cit. of loc. cit.

Waar plaats je voetnoten?

- Elke zin telt in regel maximum één voetnoot, elke alinea minimum één voetnoot.
- Een voetnootteken volgt na een punt (of uitroep- of vraagteken), uitzonderlijk na een puntkomma.
- Je plaatst nooit verschillende voetnoottekens na elkaar (zoals "[…] een vervelende voetnoot in de geschiedenis."[3] [4] [5]). Je vervangt deze door één voetnootteken en geeft in de voetnoot de verschillende literatuur- of bronverwijzingen na elkaar, gescheiden door een puntkomma.

En nog een tip:

Je kunt de foutenlast in je verwijzingen sterk reduceren door op de volgende manier te werk te gaan.

1. Schrijf bij het nemen van nota's alle relevante bibliografische informatie onmiddellijk op en doe altijd een dubbelcheck.
2. Bewaar je referenties in een apart document als je geen gebruik maakt van een bibliografisch programma. Formuleer, vooraleer je begint te schrijven, zowel een volledige, correcte voetnoot als een verkorte voetnoot. Kijk ze grondig na en zorg ervoor dat ze uniform zijn opgemaakt. Kopieer en plak ze daarna in je paper, met uiteraard telkens de nodige aanpassingen in paginanummers.

Hoe verwerk je deze stijlgids?

- "I.A. Veel voorkomende literatuurverwijzingen" zullen getoetst worden op het examen.
- Alle verwijzingen moeten kunnen worden toegepast in papers voor IHO, de verschillende HP-vakken, de Masterscriptie, enzovoort. Hiervoor kan je dus telkens de stijlgids ter hand nemen.
- Neem de hele stijlgids grondig door, want bij elk voorbeeld staan tips die je ook meer algemeen kan toepassen.

I. LITERATUUR

De opbouw van literatuurverwijzingen in voetnoten en bibliografie

Eerste voetnoot:

De eerste voetnoot vermeldt de auteur, titel en gegevens over de publicatie, telkens in deze volgorde. Er wordt gebruik gemaakt van komma's en ronde haken. De naam van de auteur wordt volledig genoteerd, eerst voornaam dan familienaam. Titels van boeken en tijdschriften worden cursief gezet; titels van artikels, hoofdstukken en ongepubliceerde werken worden tussen dubbele aanhalingstekens geplaatst. De paginanummers verwijzen naar de relevante passage. Er worden afkortingen gebruikt voor editor(s) (ed. of eds.) en vertaler (vert.).

Verkorte voetnoot:

Als een werk voor een tweede maal wordt geciteerd, maken we gebruik van een verkorte voetnoot. De verkorte voetnoot bevat de familienaam van de auteur, de verkorte titel (eerste betekenisvolle woorden van de titel van het boek, artikel of hoofdstuk) en relevante paginanummers.

Bibliografie:

Een literatuurverwijzing in de bibliografie vermeldt de auteur, titel en gegevens over de publicatie, telkens in deze volgorde. Er wordt gebruik gemaakt van punten in plaats van komma's of ronde haken. De naam van de eerste auteur wordt in omgekeerde volgorde (familienaam, voornaam) genoteerd om het alfabetisch sorteren te vergemakkelijken. Titels van boeken en tijdschriften worden cursief gezet; titels van artikels, hoofdstukken en ongepubliceerde werken worden tussen dubbele aanhalingstekens geplaatst. Bij boeken worden geen paginanummers vermeld; bij artikels en hoofdstukken moeten de volledige paginanummers (eerste pagina tot laatste pagina) worden genoteerd. Informatie zoals "Uitgegeven door", "Vertaald door" wordt voluit geschreven.

A. Veel voorkomende literatuurverwijzingen

<u>Een boek met één auteur</u>

Eerste voetnoot:

1. René Vermeir, *In staat van oorlog. Filips IV en de Zuidelijke Nederlanden, 1629-1648* (Maastricht: Shaker Publishing, 2001), 34.

Elke voetnoot daarna:

2. Vermeir, *In staat van oorlog*, 72-9.

Bibliografie:

Vermeir, René. *In staat van oorlog. Filips IV en de Zuidelijke Nederlanden, 1629-1648*. Maastricht: Shaker Publishing, 2001.

Opmerkingen:

- Een boektitel bestaat vaak uit een hoofdtitel en een ondertitel. Neem beide op, gescheiden door een punt.
- Naar paginanummers die binnen dezelfde tien- of honderdtallen vallen wordt verwezen als volgt: 72-79 wordt genoteerd als 72-9; 123-126 wordt genoteerd als 123-26.
- Soms zijn er twee plaatsen van uitgave (uitgevers hebben vaak kantoren in verschillende steden). Vermeld alleen de eerste die op de titelpagina is opgenomen.
- Als een auteur een dubbele voornaam heeft (bv. Theodore William Moody) gebruik je beide. Vele Angelsaksische auteurs gebruiken ook een initiaal (bv. Leila J. Rupp). Neem zowel voornaam als initiaal over. Nederlandse auteurs gebruiken soms wel eens een hele trits initialen in plaats van een voornaam (bv. B.A.M. Ramakers). Als dat zo op de publicatie vermeld staat, mag je deze initialen overnemen. De regel is dus dat de informatie vermeld op de titelpagina richtinggevend is.
- Populaire werken krijgen soms een heruitgave. Verwijs altijd, voor zowel de plaats als het jaar van uitgave, naar de uitgave die jij raadpleegt.

<u>Een boek met twee of drie auteurs</u>

Eerste voetnoot:

1. Bruno De Wever, Pieter François en Björn Rzoska, *Gestemd verleden. Mondelinge geschiedenis als praktijk* (Brussel: Vlaams Centrum voor Volkscultuur, 2003), 23-6.

Elke voetnoot daarna:

2. De Wever, François en Rzoska, *Gestemd verleden*, 2-10.

Bibliografie:

De Wever, Bruno, Pieter François en Björn Rzoska. *Gestemd verleden. Mondelinge geschiedenis*

als praktijk. Brussel: Vlaams Centrum voor Volkscultuur, 2003.

Opmerkingen:

- Enkel de naam van de **eerste** auteur wordt in de bibliografie in omgekeerde volgorde opgenomen, dit in functie van het alfabetisch sorteren.

Een boek met vier of meer auteurs

Eerste voetnoot:

1. Jan Dumolyn et al., *Aan de rand van het relativisme. Geschiedenis en engagement* (Brussel: IMAVO, 2003), 24-9.

Elke voetnoot daarna:

2. Dumolyn et al., *Aan de rand*, 50.

Bibliografie:

Dumolyn, Jan, Robert Brenner, Gita Deneckere, Erik Thoen, Eric Vanhaute en Immanuel Wallerstein. *Aan de rand van het relativisme. Geschiedenis en engagement*. Brussel: IMAVO, 2003.

Opmerkingen:

- Lijst alle auteurs op in de bibliografie. Geef in de voetnoten alleen de eerste auteur op gevolgd door "et al." ("et alii" = "en anderen"). Gebruik deze manier van citeren ook voor artikels met meerdere auteurs.

Een artikel in een gedrukt tijdschrift

Eerste voetnoot:

1. Christa Matthys, "Zijn katholieken betere dienstboden? Dienstpersoneel in katholieke en interculturele huishoudens in Firenze, 1841," *Forum Romanum Belgicum* 9 (2014): 1-12.

Elke voetnoot daarna:

2. Matthys, "Zijn katholieken betere dienstboden," 7-9.

Bibliografie:

Matthys, Christa. "Zijn katholieken betere dienstboden? Dienstpersoneel in katholieke en interculturele huishoudens in Firenze, 1841." *Forum Romanum Belgicum* 9 (2014): 1-12.

Eerste voetnoot:

1. Marc Boone, "Dons et pots-de-vin, aspects de la sociabilité urbaine au bas moyen âge: le cas

gantois pendant la période bourguignonne," *Revue du Nord* 70, nr. 278 (1988): 471.

Elke voetnoot daarna:

2. Boone, "Don et pots-de-vin," 480.

Bibliografie:

Boone, Marc. "Dons et pots-de-vin, aspects de la sociabilité urbaine au bas moyen âge: le cas gantois pendant la période bourguignonne." *Revue du Nord* 70, nr. 278 (1988): 471-87.

Opmerkingen:

- Laat indien voorhanden het nummer van de aflevering steeds volgen op de jaargang, voorafgegaan door een komma en "nr.". Meestal wordt bij elke jaargang met een nieuwe nummering begonnen. In Franse publicaties wordt er echter vaak doorgenummerd vanaf de eerst verschenen aflevering. Die informatie staat altijd duidelijk vermeld op de kaft, op het voorblad of in het colofon van het tijdschrift.
- In de bibliografie worden de paginanummers voor het volledige artikel opgenomen, het is daarom belangrijk deze altijd goed te noteren.

Een verzamelbundel of "edited volume"

Eerste voetnoot:

1. S.R. Epstein en Maarten Prak, eds. *Guilds, innovation and the European economy, 1400-1800* (Cambridge: Cambridge University Press, 2008).

Elke voetnoot daarna:

2. Epstein en Prak, eds. *Guilds*.

Bibliografie:

Epstein, S.R. en Maarten Prak, eds. *Guilds, innovation and the European economy, 1400-1800*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Opmerkingen:

- "ed." is de afkorting voor "editor"; "eds." voor "editors".
- Je verwijst enkel op deze manier naar een bundel in algemene zin (bijvoorbeeld in een eerste voetnoot, waarin je de belangrijkste publicaties over jouw onderwerp noemt). Als je gebruik maakt van een of meerdere hoofdstukken MOET je telkens verwijzen zoals in het volgende voorbeeld.
- "eds." bevat al een punt. Voeg in de bibliografie geen tweede punt toe na een afkorting of een initiaal!

Een hoofdstuk/bijdrage in een verzamelbundel

Eerste voetnoot:

1. Koenraad Verboven, "'Like bait on a hook': ethics, etics and emics of gift-exchange in the Roman world," in *Gift giving and the 'embedded' economy in the ancient world*, eds. Filippo Carlà en Gori Maja (Heidelberg: Winter Verlag, 2014), 135-37.

Elke voetnoot daarna:

2. Verboven, "Like bait on a hook," 150-52.

Bibliografie:

Verboven, Koenraad. "'Like bait on a hook': ethics, etics and emics of gift-exchange in the Roman world." In *Gift giving and the 'embedded' economy in the ancient world*, uitgegeven door Filippo Carlà en Gori Maja, 135-54. Heidelberg: Winter Verlag, 2014.

Opmerkingen:

- In de bibliografie worden de paginanummers voor het volledige hoofdstuk opgenomen, het is daarom belangrijk deze altijd goed te noteren.
- In sommige titels worden aanhalingstekens gebruikt om te verwijzen naar een citaat of uitdrukking. Gebruik daarvoor zoals in dit voorbeeld ('Like bait on a hook') enkele aanhalingstekens. Ook cursief in titels van hoofdstukken of artikels wordt overgenomen.

Een bijdrage in een naslagwerk bestaande uit meerdere delen

Eerste voetnoot:

1. Paul Janssens, "Scaglia, Alexander Cesar, abt van Staffarda, Susa en Mandanice, diplomaat," in *Nationaal Biografisch Woordenboek* (Brussel: Koninklijke Academiën van België, 1987), XII: 658-62.

Elke voetnoot daarna:

2. Janssens, "Scaglia," XII: 658.

Bibliografie:

Janssens, Paul. "Scaglia, Alexander Cesar, abt van Staffarda, Susa en Mandanice, diplomaat." In *Nationaal Biografisch Woordenboek*, XII: 658-62. Brussel: Koninklijke Academiën van België, 1987.

Opmerkingen:

- Geef het volumenummer (in Arabische of Romeinse cijfers) voor de pagina- of kolomnummers.

B. Minder voorkomende literatuurverwijzingen

<u>Een boek dat deel uitmaakt van een reeks</u>

Eerste voetnoot:

1. Jeroen Deploige, *In nomine femineo indocta. Kennisprofiel en ideologie van Hildegard van Bingen (1098-1179)*, Middeleeuwse studies en bronnen 55 (Hilversum: Verloren, 1998), 46-55.

Elke voetnoot daarna:

2. Deploige, *In nomine femineo*, 205.

Bibliografie:

Deploige, Jeroen. *In nomine femineo indocta. Kennisprofiel en ideologie van Hildegard van Bingen (1098-1179)*. Middeleeuwse studies en bronnen 55. Hilversum: Verloren, 1998.

Opmerkingen:

- Het vermelden van de reeks is enkel nodig als het van bijzonder belang is voor je onderzoek. Anders mag je de reeks weglaten.

<u>Een boek dat bestaat uit meerdere volumes</u>

Eerste voetnoot:

1. Llewellyn Bogaers, *Aards, betrokken en zelfbewust. De verwevenheid van cultuur en religie in katholiek Utrecht, 1300-1600* (Utrecht: Levend Verleden Utrecht, 2008), 1: 75.

Elke voetnoot daarna:

2. Bogaers, *Aards, betrokken en zelfbewust*, 2: 911.

Bibliografie:

Bogaers, Llewellyn. *Aards, betrokken en zelfbewust. De verwevenheid van cultuur en religie in katholiek Utrecht, 1300-1600*. 2 vols. Utrecht: Levend Verleden Utrecht, 2008.

Opmerkingen:

- “vols.” staat voor “volumes”. In de bibliografie geef je het totaal aantal volumes op, in de voetnoot noteer je het nummer van het volume, gevolgd door een dubbel punt en de correcte paginanummers.

Een boek dat is vertaald

Eerste voetnoot:

1. Antonello Gerbi, *The dispute of the New World. The history of a polemic, 1750-1900,* vert. Jeremy Moyle (Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1973), 565-89.

Elke voetnoot daarna:

2. Gerbi, *The dispute*, 348.

Bibliografie:

Gerbi, Antonello. *The dispute of the New World. The history of a polemic, 1750-1900.* Vertaald door Jeremy Moyle. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1973.

Een voorwoord, inleiding of gelijkaardig deel van een boek

Eerste voetnoot:

1. Robert Stein, inleiding in *Networks, regions and nations. Shaping identities in the Low Countries, 1300-1650*, eds. Robert Stein en Judith Pollmann (Leiden: Brill, 2010), 5-8.

Elke voetnoot daarna:

2. Stein, inleiding, 10.

Bibliografie:

Stein, Robert. Inleiding in *Networks, regions and nations. Shaping identities in the Low Countries, 1300-1650*, uitgegeven door Robert Stein en Judith Pollmann, 1-19. Leiden: Brill, 2010.

Opmerkingen:

- Als een inleiding genummerd is met Romeinse cijfers, neem deze dan over.

Een recensie

Eerste voetnoot:

1. Dirk-Jan Wolffram, "Veel vertier, weinig politiek," recensie van *Plaatsen van beschaafd vertier. Standsbesef en stedelijke cultuur in Den Haag, 1850-1890*, door Jan Hein Furnée, *BMGN-Low Countries Historical Review* 129, nr. 3 (2014): 93-100.

Elke voetnoot daarna:

2. Wolffram, "Veel vertier," 98-9.

Bibliografie:

Wolffram, Dirk-Jan. "Veel vertier, weinig politiek." Recensie van *Plaatsen van beschaafd vertier.*

Standsbesef en stedelijke cultuur in Den Haag, 1850-1890, door Jan Hein Furnée. *BMGN-Low Countries Historical Review* 129, nr. 3 (2014): 93-100.

Eerste voetnoot:

1. Stephen B. Baxter, recensie van *The Dutch Revolt*, door Geoffrey Parker, *The American Historical Review* 84, nr. 1 (1979): 182.

Elke voetnoot daarna:

2. Baxter, recensie, 182.

Bibliografie:

Baxter, Stephen B. Recensie van *The Dutch Revolt*, door Geoffrey Parker. *The American Historical Review* 84, nr. 1 (1979): 182.

Opmerkingen:

- Recensies hebben niet altijd een titel. Er zijn dus twee mogelijke verwijssystemen.

De inhoud van een website

Eerste voetnoot:

1. Kevin D. Armitage, "Why historians have a stake in the debate over evolution," History News Network, geraadpleegd 18.10.2014, http://www.digitalhistory.uh.edu.

Elke voetnoot daarna:

2. Armitage, "Why historians have a stake."

Bibliografie:

Armitage, Kevin D. "Why historians have a stake in the debate over evolution." History News Network. Geraadpleegd 18.10.2014. http://www.digitalhistory.uh.edu.

Opmerkingen:

- Aangezien de inhoud geregeld verandert, vermeld je de datum waarop je de website hebt bezocht of, indien beschikbaar, de datum van de laatste wijziging.

Een artikel gepubliceerd in een online tijdschrift

Eerste voetnoot:

1. David B. Parker, "The soldier, the son, and the social scientist: three Georgia textbook authors and the lost cause," *49th Parallel* 33 (2014): 5-6, geraadpleegd 26.10.2014, http://49thparalleljournal.org.

Elke voetnoot daarna:

2. Parker, “The soldier, the son, and the social scientist,” 12-8.

Bibliografie:

Parker, David B. “The soldier, the son, and the social scientist: three Georgia textbook authors and the lost cause.” *49th Parallel* 33 (2014): 1-24. Geraadpleegd 26.10.2014. http://49thparalleljournal.org.

Opmerkingen:

- **Opgelet!** Deze stijl moet enkel worden gebruikt voor artikels die niet in papieren versie bestaan. Hetzelfde geldt voor boeken, die je bijvoorbeeld op Google Books consulteert, maar wel ook in gedrukte vorm voorhanden zijn. Zie hiervoor ook de algemene opmerkingen op p. 1.
- Vermeld de datum waarop je de website hebt bezocht (DD.MM.YYYY) en de DOI of URL van de homepage van het tijdschrift, **niet** de specifieke URL van het artikel.[1] Neem de paginanummers, indien voorhanden, op.

Een lemma in een online historisch woordenboek

Eerste voetnoot:

1. *Middelnederlandsch Woordenboek*, lemma “retorike,” geraadpleegd 07.09.2018, http://gtb.ivdnt.org.

Elke voetnoot daarna:

2. Lemma “retorike.”

Bibliografie:

Middelnederlandsch Woordenboek, http://gtb.ivdnt.org.

Opmerkingen:

- Verwijs enkel naar lemmata in historische woordenboeken, als je een bepaalde term expliciet bespreekt. Je hoeft uiteraard niet elke historische term die je hebt moeten opzoeken te annoteren.
- Als je toch de papieren uitgave van het *Middelnederlandsch Woordenboek* zou gebruiken, kan je verwijzen zoals bij een bijdrage in een naslagwerk (zie hierboven).
- In de bibliografie mag je online woordenboeken bij databanken klasseren.

[1] De URL of Uniform Resource Locator leidt de lezer snel naar een internetbron, maar kan ook wijzigen. De DOI of Digital Object Identifier is een unieke en permanente naam (doorgaans een cijfercode) van toepassing op een stuk intellectuele eigendom zoals een artikel of boek. De DOI is dus betrouwbaarder maar wordt nog niet voor alle digitale publicaties gebruikt.

Een onuitgegeven masterproef

Eerste voetnoot:

1. Trisha Rose Jacobs, “Charles V and the Portuguese New Christians” (masterproef, Universiteit Gent, 2011), 150-52.

Elke voetnoot daarna:

2. Jacobs, “Charles V,” 45.

Bibliografie:

Jacobs, Trisha Rose. “Charles V and the Portuguese New Christians.” Masterproef, Universiteit Gent, 2011.

Opmerkingen:

- De titel van een ongepubliceerd werk zoals een masterscriptie wordt niet cursief gezet, maar tussen dubbele aanhalingstekens geplaatst.
- Wanneer het om een licentiaatsverhandeling gaat (oude programma), vervang je masterproef door licentiaatsverhandeling.
- Door een huwelijk of door een verandering van gender kan de auteur intussen onder een nieuwe naam publiceren. Je behoudt echter de naam van de auteur zoals die op de publicatie die je consulteert wordt vermeld.

Een onuitgegeven doctoraatsverhandeling

Eerste voetnoot:

1. Anne-Laure Van Bruaene, “Om beters wille. Rederijkerskamers en de stedelijke cultuur in de Zuidelijke Nederlanden (1400-1650)” (PhD diss., Universiteit Gent, 2004), 1: 65-8.

Elke voetnoot daarna:

2. Van Bruaene, “Om beters wille,” 1: 65-8.

Bibliografie:

Van Bruaene, Anne-Laure. “Om beters wille. Rederijkerskamers en de stedelijke cultuur in de Zuidelijke Nederlanden (1400-1650).” 3 vols. PhD diss., Universiteit Gent, 2004.

Opmerkingen:

- Bij een onuitgegeven doctoraat wordt de titel niet cursief gezet, maar tussen dubbele aanhalingstekens geplaatst.
- Doctoraten bestaan vaak uit meerdere delen. Dit noteer je op dezelfde manier als bij een boek dat bestaat uit meerdere volumes.

II. BRONNEN

Het citeren van bronnen

Bij onderzoek op basis van primair bronnenmateriaal dient de historicus/a ondubbelzinnig te verwijzen naar de bronnen, net zoals dat bij literatuur het geval is.

Twee principes zijn in het bijzonder van belang:

1. De verwijzing naar onuitgegeven bronnen in de *voetnoot* bestaat altijd uit een beschrijving van de bron en de precieze omschrijving van de vindplaats van de bron:
    a. Bewaarinstelling en locatie
    b. Bestand of collectie
    c. Inventaris- of manuscriptnummer
    d. Volume en pagina, kolom of folio

2. In de *bibliografie* van jouw studie komt het primaire bronnenmateriaal steeds voor de literatuur. De structuur is als volgt:
    a. Bronnen
        i. Onuitgegeven bronnen (archivalia, manuscripten)
        ii. Uitgegeven bronnen (edities van archivalia of van manuscripten)
        iii. Gedrukte bronnen (bv. oude drukken, kranten)
        iv. Databanken
    b. Literatuur

Het is quasi onmogelijk alle bijzonderheden bij het citeren van zowel onuitgegeven als uitgegeven bronnen in een overzicht samen te brengen. Volg bij twijfel de algemene regels van de stijlgids en consulteer ook studies die gelijkaardige bronnen gebruiken.

Voor de studie van de **Klassieke Oudheid** bestaan een aantal specifieke regels voor het citeren van literaire bronnen, epigrafie, papyrologie, numismatiek etc. De collega's Klassieke Oudheid binnen de Opleiding Geschiedenis hebben daarom een handig overzicht opgesteld dat we ook ter beschikking stellen op Ufora.

i. ONUITGEGEVEN BRONNEN

Onuitgegeven bronnen zijn primaire bronnen die zich bevinden in archieven, bibliotheken, documentatiecentra, musea of die soms in privébezit worden bewaard. Elk stuk is uniek, dit wil zeggen, er bestaan misschien wel kopieën, maar geen exacte kopieën. Tenzij ze zijn gedigitaliseerd, moet je de stukken dus ter plekke consulteren. Onuitgegeven bronnen vind je terug in zeer verschillende vormen. Onderstaande voorbeelden kunnen je helpen je voetnoten en bibliografie consequent op te maken. Omdat er oneindig veel types bronnen zijn, dienen die enkel als richtsnoer. Bij twijfel is het altijd handig een wetenschappelijke publicatie te consulteren die op gelijkaardige bronnen is gebaseerd.

Houd wel deze algemene regel in het achterhoofd: geef eerst de beschrijving van het stuk, gevolgd door een verwijzing naar de vindplaats. Daarbij ga je te werk van algemeen naar specifiek: (1) archief/bibliotheek/… en locatie van de bewaarinstelling, (2) bestand/collectie, (3) inventarisnummer/manuscriptnummer, (4) volume en folio/kolom/pagina.

Een aantal voorbeelden

Eerste voetnoot:

1. Gillis Coppens, *Kroniek van Gent door Gillis Coppens, 1566-1593* (Universiteitsbibliotheek, Gent (UBG), *Handschriften*, ms. 159), 2: 427v.

Elke voetnoot daarna:

2. Coppens, *Kroniek van Gent*, 2: 427v-428r.

Eerste voetnoot:

1. Gilis de Voocht, *Verzameling teksten betreffende Vlaanderen en Gent, 1601-1610* (UBG, *Handschriften,* ms. 531), 321-22.

Elke voetnoot daarna:

2. De Voocht, *Verzameling*, 320.

Eerste voetnoot:

1. Leopold aan Charlotte, 25.3.1859 (Archief van het Koninklijk Paleis, Brussel (AKP), *Archief van Keizerin Charlotte van Mexico*, 15).

Elke voetnoot daarna:

2. Leopold aan Charlotte, 25.3.1859.

Eerste voetnoot:

1. Leopold aan Victoria, 18.11.1853 (AKP, *Brieven van Koning Leopold I aan Koningin Victoria*, VI/2).

Elke voetnoot daarna:

2. Leopold aan Victoria, 18.11.1853.

Eerste voetnoot:

1. Leopold aan Victoria, 6.1838, geen dag-datum vermeld (AKP, *Brieven van Koning Leopold I aan Koningin Victoria*, niet genummerde bundel brieven 1837-1838).

Elke voetnoot daarna:

2. Leopold aan Victoria, 6.1838, geen dag-datum vermeld.

Eerste voetnoot:

1. Augusta van Wales aan George Seigneux, s.d., begin 1796 (Staatsarchiv, Coburg, *Landesarchiv – Persönliche Sachen der Regenten und der Fürstlichen Familien,* 5499).

Elke voetnoot daarna:

2. Augusta aan Seigneux, s.d., begin 1796.

Eerste voetnoot:

1. Augusta van Wales aan Prins Christoph H. Lieven, 21.10.1831 (British Library, Londen, *Lieven papers*, 47279).

Elke voetnoot daarna:

2. Augusta aan Lieven, 21.10.1831.

Eerste voetnoot:

1. Leopold aan Lord Durham, 25.9.1830 (Koninklijke Vereniging Dynastie en Cultureel Erfgoed, Brussel, *Documentatie Gilbert Kirschen*).

Elke voetnoot daarna:

2. Leopold aan Durham, 25.9.1830.

Eerste voetnoot:

1. Nota Leopold, 13.10.1857 (AKP, *Archief Edward Conway – Supplement*, XIV/25).

Elke voetnoot daarna:

2. Nota Leopold, 13.10.1857.

Eerste voetnoot:

1. Dagboek Victoria, 23.7.1865 (Royal Archives, Windsor, *Queen Victoria's Journals*, VIC/MAIN/QVJ/1865).

Elke voetnoot daarna:

2. Dagboek Victoria, 23.7.1865.

Eerste voetnoot:

1. Doopakte Jan Peeters, 23.7.1787 (Stadsarchief, Gent (SAG), *Doopregister Sint-Jacobs Gent 1602-1796*, 93/12).

Elke voetnoot daarna:

2. Doopakte Jan Peeters, 23.7.1787.

Indien je een hele reeks aktes kwantitatief verwerkt, hoef je niet naar de specifieke aktes te verwijzen, maar noteer je als volgt:

1. SAG, *Doopregister Sint-Jacobs Gent 1602-1796*, 93/12.

Opmerkingen:

- Laat de naam van het archief, de bibliotheek etc. en van het bestand of de collectie in de originele taal (bv. British Library, Lieven papers, etc.).
- Als je vaak verwijst naar hetzelfde archief of dezelfde bibliotheek, kan je in de eerste verwijzing een afkorting (UBG, AKP, SAG etc.) introduceren. Deze afkorting wordt ook opgenomen in de bibliografie. Gebruik de standaardafkorting van de instelling (bv. ARA voor Algemeen Rijksarchief, RAG voor Rijksarchief Gent).
- Probeer in de mate van het mogelijke de bron te dateren (datum, jaar, eeuw…).
- Voor de verwijzing naar onuitgegeven bronnen in de bibliografie, zie de modelbibliografie. We sorteren alfabetisch op:
    1. Land
    2. Stad
    3. Archief/Bibliotheek/…
    4. Bestand/Collectie

<u>Een bijzonder geval: digitaal geraadpleegde bronnen</u>

Eerste voetnoot:

1. Doopakte Petrus Van Achte, 30.1.1780 (Rijksarchief, Gent (RAG), *Doopregister Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte Desteldonk*, 1075), geraadpleegd 29.9.2016, http://search.arch.be.

Elke voetnoot daarna:

2. Doopakte Petrus Van Achte, 30.1.1787.

Opmerkingen:

- Bronnen die je digitaal raadpleegt, citeer je zowel in de voetnoten als in de bibliografie op dezelfde manier als bronnen die je fysiek in de archieven raadpleegt. In dat geval is het wel aangewezen de datum van raadpleging en de URL op te geven. Zoals steeds geldt het principe dat de lezer de vindplaats eenvoudig moet kunnen terugvinden.

<u>Een bijzonder geval: interviews</u>

Eerste voetnoot:

1. Alice Paul (suffragette), interview door onbekende, California, 1972 (Library of Congress, Washington, D.C., *Archive of Bancroft Library, Regional Oral History Office, oral history interviews, 1959-1979,* MSS54221, doos 6), 3v.

Elke voetnoot daarna:

2. Paul, interview, 4r.

Eerste voetnoot:

1. Anne De Paepe (rector Universiteit Gent), interview door Fien Danniau (historica Universiteit Gent), Gent, 14.8.2016.

Elke voetnoot daarna:

2. De Paepe, interview.

Opmerkingen:

- Interviews zijn neerslagen van mondelinge getuigenissen. Ze worden bewaard in verschillende vormen. Interviews die verschijnen in kranten kunnen we als gedrukte bronnen beschouwen (zie het voorbeeld onder deze categorie). Als er een transcriptie bewaard wordt in een archief, dan behandelen we het interview als elke andere onuitgegeven bron. Aandachtspunt is dat je de naam van de geïnterviewde eerst

plaatst, eventueel gevolgd door de hoedanigheid (functie, beroep…) van deze persoon. Noteer ook (indien bekend) de plaats en de datum van het interview.

- Je kan als onderzoeker ook zelf interviews afnemen. Dan berusten de geluidsopnames en de eventuele transcriptie hiervan bij jou. Ook dat moet natuurlijk ondubbelzinnig worden vermeld in de voetnoten en bibliografie. Je vermeldt dus jezelf als interviewer (eventueel gevolgd door “student Universiteit Gent”).

ii. UITGEGEVEN BRONNEN

Uitgegeven bronnen zijn primaire bronnen die echter in een moderne uitgave of bronneneditie beschikbaar zijn. Er is een editor of tekstbezorger, soms ook een vertaler.

Een document uit een bronneneditie

Eerste voetnoot:

1. John Ross aan de United States Senate and House of Representatives, Red Clay Council Ground, Cherokee Nation, 28.10.1836, in *The papers of Chief John Ross*, ed. Gary E. Moulton (Norman: University of Oklahoma Press, 1985), 1: 460.

Elke voetnoot daarna:

2. Ross aan de United States Senate and House of Representatives, 21.6.1836, 1: 427-28.

Bibliografie:

Ross, John. *The papers of Chief John Ross*. Uitgegeven door Gary E. Moulton. 2 vols. Norman: University of Oklahoma Press, 1985.

Opmerkingen:

- Vermeld de specifieke documenten in voetnoot, maar neem enkel de collectie op in je bibliografie.

Een uitgegeven bron met een editor of vertaler plus een auteur

Eerste voetnoot:

1. Hernán Cortés, *Letters from Mexico*, vert. Anthony Pagden (New Haven: Yale University Press, 1986), 150-60.

Elke voetnoot daarna:

2. Cortés, *Letters,* 33.

Bibliografie:

Cortés, Hernán. *Letters from Mexico*. Vertaald door Anthony Pagden. New Haven: Yale University Press, 1986.

Eerste voetnoot:

1. Henricus Institoris en Jacobus Sprenger, *Malleus maleficarum*, ed. en vert. Christopher S. Mackay (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), 1: 25.

Elke voetnoot daarna:

2. Institoris en Sprenger, *Malleus maleficarum,* 1: 66.

Bibliografie:

Institoris, Henricus en Jacobus Sprenger, *Malleus maleficarum*. Uitgegeven en vertaald door Christopher S. Mackay. 2 vols. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

Een uitgegeven bron met een editor of vertaler zonder een auteur

Eerste voetnoot:

1. *Gentse stads- en baljuwsrekeningen (1365-1376)*, eds. David Nicholas en Walter Prevenier (Brussel: Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, 1999), 117.

Elke voetnoot daarna:

2. *Gentse stads- en baljuwsrekeningen*, 191.

Bibliografie:

Gentse stads- en baljuwsrekeningen (1365-1376). Uitgegeven door David Nicholas en Walter Prevenier. Brussel: Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, 1999.

Opmerkingen:

- De historische auteur van een bron is niet altijd bekend. Vermijd het gebruik van “sine nomine” of “anoniem”.

iii. GEDRUKTE EN ONLINE BRONNEN

Met gedrukte bronnen bedoelen we alle gedrukte teksten die we consulteren als primaire bron in plaats van als secundaire bron (of als literatuur). Vaak gaat het om oudere teksten (voor 1801). Het kan ook gaan om kranten of overheidspublicaties zoals het Staatsblad. In principe verschilt het citeren van gedrukte bronnen niet van het citeren van literatuur. Wat wel verschilt, is de plaats in de bibliografie.

Een oude druk

Eerste voetnoot:

1. Marcus van Vaernewijck, *De cronijcke van Vlaenderen in tcorte, metsgaders van Brabant, Arthois, Henegauwe, Hollant, Zeelant, Vrieslant, ...* (Gent: Gheraert van Salenson, 1557), n.g.

Elke voetnoot daarna:

2. Van Vaernewijck, *De cronijcke van Vlaenderen*, n.g.

Bibliografie:

Van Vaernewijck, Marcus. *De cronijcke van Vlaenderen in tcorte, metsgaders van Brabant, Arthois, Henegauwe, Hollant, Zeelant, Vrieslant, ...* Gent: Gheraert van Salenson, 1557.

Opmerkingen:

- Op de plaats van de uitgeverij geef je hier de naam van de drukker/uitgever, indien bekend.
- Als er geen pagina- of folionummers zijn, geef je dat aan met “n.g.” (= niet genummerd).
- Titels van oude drukken zijn vaak erg lang. Je mag deze afkorten zolang je maar ondubbelzinnig aangeeft welke druk je bedoelt. Sommige publicaties hebben vaste verkorte titels, raadpleeg hiervoor de literatuur.
- Als de auteur niet bekend is, begin je meteen met de titel.

Een gedigitaliseerde bron met een editor of vertaler plus een auteur

Eerste voetnoot:

Tertullianus, *On monogamy*, chapter IV, vert. Sydney Thelwall en ed. Roger Pearse, geraadpleegd 23.04.2020, http://www.tertullian.org/.

Elke voetnoot daarna:

Tertullianus, *On monogamy*, chapter IV.

Bibliografie:

Tertullianus, *On monogamy.* Vertaald door Sydney Thelwall en uitgegeven door Roger Pearse. Geraadpleegd 23.04.2020. http://www.tertullian.org/.

Opmerkingen:

- Wanneer je een specifieke passage uit de tekst gebruikt, verwijs je hiernaar in de voetnoten, bijvoorbeeld door vermelding van het geconsulteerde hoofdstuk.
- Online edities van (vertaalde) bronnen hebben op hun website vaak een pagina met een colofon met informatie over de vertaler, uitgever of instelling waarbinnen het project uitgevoerd werd. Hier vind je ook de nodige informatie om na te gaan of het een wetenschappelijke, kritische editie is.

Een overheidspublicatie

Eerste voetnoot:

1. *Statistique de la Belgique: population. Recensement général (31 décembre 1880)* (Brussel: Ministerie van Binnenlandse Zaken, 1884), 5-56.

Elke voetnoot daarna:

2. Statistique de la Belgique, 6.

Bibliografie:

Statistique de la Belgique: population. Recensement général (31 décembre 1880). Brussel: Ministerie van Binnenlandse Zaken, 1884.

Een artikel in een krant

Eerste voetnoot:

1. "From the Pennsylvania packet to the freeholders and freemen in Pennsylvania," *The Boston Gazette, and Country Journal*, 8.11.1773.

Elke voetnoot daarna:

2. "From the Pennsylvania packet."

Bibliografie:

The Boston Gazette, and Country Journal. "From the Pennsylvania packet to the freeholders and freemen in Pennsylvania." 8.11.1773.

Opmerkingen:

- Wanneer de auteur onbekend is, begin je de voetnoot met de titel van het artikel. In de bibliografie begin je met de naam van de krant.

Een interview in een krant

Eerste voetnoot:

1. Bruno De Wever, "Interview Bruno De Wever over de historische missie van de N-VA," interview door Jan-Frederik Abbeloos en Maarten Goethals, *De Standaard*, 23.8.2014.

Elke voetnoot daarna:

2. De Wever, "Interview Bruno De Wever."

Bibliografie:

De Wever, Bruno. "Interview Bruno De Wever over de historische missie van de N-VA." Interview door Jan-Frederik Abbeloos en Maarten Goethals, *De Standaard*, 23.8.2014.

Een artikel in een online krant

Eerste voetnoot:

1. Steven Erlanger en Katrin Benhold, "Scottish vote weighs pride against risk," *The New York Times*, 17.9.2014, geraadpleegd 18.9.2014, http://www.nytimes.com.

Elke voetnoot daarna:

2. Erlanger en Benhold, "Scottish vote."

Bibliografie:

Erlanger, Steven en Katrin Benhold. "Scottish vote weighs pride against risk." *The New York Times*, 17.9.2014. Geraadpleegd 18.9.2014. http://www.nytimes.com.

Opmerkingen:

- Vermeld de datum waarop je de website hebt bezocht en de URL van de homepage.

Andere online informatie

Steeds vaker vind je relevante informatie rechtstreeks op het internet. Musea en erfgoedinstellingen publiceren bijvoorbeeld op hun website hun actuele visie en bevindingen of beschrijvingen van de objecten in hun collectie.

Eerste voetnoot:

1. "STAM Beleidsplansamenvatting 2019-2023," Stadsmuseum Gent, geraadpleegd 13.09.2019, https://stamgent.be.

Elke voetnoot daarna:

2. “STAM Beleidsplansamenvatting 2019-2023.”

Bibliografie:

Stadsmuseum Gent. “STAM Beleidsplansamenvatting 2019-2023.” Geraadpleegd 13.09.2019. https://stamgent.be.

Eerste voetnoot:

1. “De Nachtwacht, Rembrandt van Rijn, 1642,” Rijksmuseum, geraadpleegd 13.09.2019, https://www.rijksmuseum.nl.

Elke voetnoot daarna:

2. “De Nachtwacht.”

Bibliografie:

Rijksmuseum. “De Nachtwacht, Rembrandt van Rijn, 1642.” Geraadpleegd 13.09.2019, https://www.rijksmuseum.nl.

Opmerkingen:

- Informatie die zoals in deze voorbeelden enkel online en zonder specifieke auteur terug te vinden is, dien je in de voetnoten en bibliografie duidelijk te vermelden met URL en datum van raadpleging. Vele online documenten hebben wél een auteur en publicatiedatum, neem deze dan op in de voetnoot en bibliografie (zie hogerop “Inhoud van een website” en “Een artikel in een online krant”).
- Neem paginanummers uit pdf-documenten over indien voorhanden.
- We herhalen hier nog eens dat publicaties die ook in papieren vorm bestaan, moeten geciteerd worden als gedrukte publicaties, dit wil zeggen met de volledige bibliografische referentie en ZONDER verwijzing naar de elektronische vindplaats.

iv. DATABANKEN

Historici leggen voor hun onderzoek vaak databanken aan of maken gebruik van bestaande databanken. Ook hier is het zaak om zo ondubbelzinnig mogelijk te verwijzen. Je hoeft echter niet elk record apart te vermelden.

Eerste voetnoot:

1. Belgische volkstelling van 1846, beschikbaar via LOKSTAT, *De historische databank van lokale statistieken*, Universiteit Gent, Vakgroep Geschiedenis, geraadpleegd 18.9.2015.

Elke voetnoot daarna:

2. Belgische volkstelling van 1846, beschikbaar via LOKSTAT, geraadpleegd 18.9.2015.

Bibliografie:

LOKSTAT. *De historische databank van lokale statistieken*. Universiteit Gent: Vakgroep Geschiedenis.

Opmerkingen:

- Als je gebruik maakt van een databank van derden, die nog steeds wordt aangevuld, is het aangewezen de datum van raadpleging te vermelden. Je hoeft dit niet te doen als het om een databank gaat die je zelf hebt aangelegd.

III. AFBEELDINGEN

In historische werkstukken worden steeds vaker afbeeldingen gebruikt. Het kan gaan om illustraties bij de lopende tekst, maar ook om echte bronnen die in het tekstcorpus worden geanalyseerd. De aard van de afbeelding kan sterk verschillen, gaande van een foto, een still uit een film, een schilderij, een voorstelling van een object, een fragment uit een manuscript of oude druk enz. Daardoor is het moeilijk vaste regels voor te schrijven. Belangrijk is evenwel dat er zoveel mogelijk relevante informatie wordt geboden aan de lezer. Dit wil zeggen: maker (indien gekend), titel of omschrijving van het getoonde, datering, plaats van bewaring. Eventueel wordt daar nog informatie over de vormelijke kenmerken (medium, type drager, afmetingen) aan toegevoegd. In uitgegeven werken moet voor afbeeldingen waarop copyright rust, ook worden aangegeven of er toestemming is voor de reproductie. Voor papers of scripties is dat niet nodig.

Bijschrift:

Figuur 1. Pieter Bruegel de Oude, *Volkstelling te Bethlehem*, 1566. Paneelschilderij op eik, 115,5 x 163,5 cm. Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België.

Figuur 2. Anoniem, *Herenhuis aan de Korenlei in Gent*, 1917-1918. Zilvergelatine op glas, 18 x 24 cm. Brussel, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, negatiefnummer B017916.

Figuur 3. Hugo Jaeger. *Nationalist Victory Parade,* 1939. Kleurenprint, 20,96 x 13,97 cm. The LIFE Picture Collection, Getty Images, geraadpleegd 22.04.2020, https://www.gettyimages.be.

Lijst van afbeeldingen:

Figuur 1. Pieter Bruegel de Oude, *Volkstelling te Bethlehem*, 1566. Paneelschilderij op eik, 115,5 x 163,5 cm. Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België.

Figuur 2. Anoniem, *Herenhuis aan de Korenlei in Gent*, 1917-1918. Zilvergelatine op glas, 18 x 24 cm. Brussel, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, negatiefnummer B017916.

Figuur 3. Hugo Jaeger. *Nationalist Victory Parade,* 1939. Kleurenprint, 20,96 x 13,97 cm. The LIFE Picture Collection, Getty Images. Geraadpleegd 22.04.2020. https://www.gettyimages.be.

Opmerkingen:

- Figuur 1 is de beschrijving van een schilderij, figuur 2 en 3 de beschrijving van een foto. Zoals gezegd, zijn de gegevens over de drager en de afmetingen niet strikt noodzakelijk.
- De beschrijving van een afbeelding wordt onmiddellijk onder het beeld geplaatst en dus niet in voetnoot.
- Als je in de lopende tekst naar een afbeelding verwijst, gebruik je geen voetnoot maar plaats je tussen haakjes de precieze verwijzing (zie Figuur 1).
- De lijst van afbeeldingen wordt niet in de eigenlijke bibliografie geplaatst, maar wel vooraan in de paper of scriptie, na de inhoudstafel. Volgens hetzelfde principe kan je een lijst van tabellen of grafieken maken.

IV. (MODEL)BIBLIOGRAFIE[2]

Afkortingen

AKP Archief van het Koninklijk Paleis, Brussel

RAG Rijksarchief Gent

SAG Stadsarchief Gent

UBG Universiteitsbibliotheek Gent

Onuitgegeven bronnen

BELGIË

Brussel

Archief van het Koninklijk Paleis

Archief Edward Conway – Supplement

nr. XIV/25	Nota Leopold. 13.10.1857.

Archief van Keizerin Charlotte van Mexico

nr. 15	Leopold aan Charlotte. 25.3.1859.

Brieven van Koning Leopold I aan Koningin Victoria

Bundel brieven 1837-1838	Leopold aan Victoria. 6.1838, geen dag-datum vermeld.
nr. VI/2	Leopold aan Victoria. 18.11.1853.

Verzameling vzw Dynastie en Cultureel Erfgoed

Documentatie Gilbert Kirschen

-	Leopold aan Lord Durham. 25.9.1830.

[2] Deze bibliografie bevat alle verwijzingen die in de vorige pagina's zijn opgenomen. Er is dus geen interne samenhang, althans dat denken we.

Gent

Rijksarchief

Doopregister Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte Desteldonk

1075 Doopakte Petrus Van Achte, 30.1.1780. Geraadpleegd 29.9.2016. http://search.arch.be.

Stadsarchief

Doopregister Sint-Jacobs Gent 1602-1796

93/12 Doopakte Jan Peeters, 23.7.1787.

Universiteitsbibliotheek

Handschriften

ms. 159 Coppens, Gillis. *Kroniek van Gent door Gillis Coppens, 1566-1593.*

ms. 531 De Voocht, Gillis. *Verzameling teksten betreffende Vlaanderen en Gent, 1601-1610.*

DUITSLAND

Coburg

Staatsarchiv

Landesarchiv – Persönliche Sachen der Regenten und der Fürstlichen Familien

nr. 5499 Augusta van Wales aan George Seigneux. S.d., begin 1796.

VERENIGD KONINKRIJK

Londen

British Library

Lieven papers

nr. 47279 — Augusta van Wales aan Prins Christoph H. Lieven. 21.10.1831.

Windsor

Royal Archives

Queen Victoria's Journals

nr. VIC/MAIN/QVJ/1865 — Dagboek Victoria. 23.7.1865.

VERENIGDE STATEN

Washington, D.C.

Library of Congress

Archive of Bancroft Library, Regional Oral History Office, oral history interviews, 1959-1979

MSS54221, Doos 6 — Paul, Alice. Interview door onbekende. California, 1972.

ZONDER ARCHIEF

De Paepe, Anne. Rector Universiteit Gent. Interview door Fien Danniau (historica Universiteit Gent). Gent, 14.8.2016.

Uitgegeven bronnen

Cortés, Hernán. *Letters from Mexico*. Vertaald door Anthony Pagden. New Haven: Yale University Press, 1986.

Gentse stads- en baljuwsrekeningen (1365-1376). Uitgegeven door David Nicholas en Walter Prevenier. Brussel: Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, 1999.

Institoris, Henricus en Jacobus Sprenger. *Malleus maleficarum*. Uitgegeven en vertaald door Christopher S. Mackay. 2 vols. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

Ross, John. *The papers of Chief John Ross*. Uitgegeven door Gary E. Moulton. 2 vols. Norman: University of Oklahoma Press, 1985.

Gedrukte en online bronnen

The Boston Gazette, and Country Journal. "From the Pennsylvania packet to the freeholders and freemen in Pennsylvania." 8.11.1773.[3]

De Wever, Bruno. "Interview Bruno De Wever over de historische missie van de N-VA." Interview door Jan-Frederik Abbeloos en Maarten Goethals, *De Standaard*, 23.8.2014.

Erlanger, Steven en Katrin Benhold. "Scottish vote weighs pride against risk." *The New York Times*, 17.9.2014. Geraadpleegd 18.9.2014. http://www.nytimes.com.

Rijksmuseum. "De Nachtwacht, Rembrandt van Rijn, 1642." Geraadpleegd 13.09.2019, https://www.rijksmuseum.nl.

Stadsmuseum Gent. "STAM Beleidsplansamenvatting 2019-2023." Geraadpleegd 13.09.2019. https://stamgent.be.

Statistique de la Belgique: population. Recensement général (31 décembre 1880). Brussel: Ministerie van Binnenlandse Zaken, 1884.

Tertullianus, *On monogamy.* Vertaald door Sydney Thelwall en uitgegeven door Roger Pearse. Geraadpleegd 23.04.2020. http://www.tertullian.org/.

Van Vaernewijck, Marcus. *De cronijcke van Vlaenderen in tcorte, metsgaders van Brabant, Arthois, Henegauwe, Hollant, Zeelant, Vrieslant, ...* Gent: Gheraert van Salenson, 1557.

Databanken

LOKSTAT. *De historische databank van lokale statistieken*. Universiteit Gent: Vakgroep Geschiedenis.

Middelnederlandsch Woordenboek, http://gtb.ivdnt.org.

[3] Verwijzingen zonder auteur worden gerangschikt op het eerste betekenisvolle woord van de titel, in dit geval "Boston".

Literatuur

Armitage, Kevin D. "Why historians have a stake in the debate over evolution." History News Network. Geraadpleegd 18.10.2014. http://www.digitalhistory.uh.edu.

Baxter, Stephen B. Recensie van *The Dutch Revolt*, door Geoffrey Parker. *The American Historical Review* 84, nr. 1 (1979): 182.

Bogaers, Llewellyn. *Aards, betrokken en zelfbewust. De verwevenheid van cultuur en religie in katholiek Utrecht, 1300-1600*. 2 vols. Utrecht: Levend Verleden Utrecht, 2008.

Boone, Marc. "Dons et pots-de-vin, aspects de la sociabilité urbaine au bas moyen âge: le cas gantois pendant la période bourguignonne." *Revue du Nord* 70, nr. 278 (1988): 471-87.

De Wever, Bruno, Pieter François en Björn Rzoska. *Gestemd verleden. Mondelinge geschiedenis als praktijk*. Brussel: Vlaams centrum voor volkscultuur, 2003.

Deploige, Jeroen. *In nomine femineo indocta. Kennisprofiel en ideologie van Hildegard van Bingen (1098-1179)*. Middeleeuwse studies en bronnen 55. Hilversum: Verloren, 1998.

Dumolyn, Jan, Robert Brenner, Gita Deneckere, Erik Thoen, Eric Vanhaute en Immanuel Wallerstein. *Aan de rand van het relativisme. Geschiedenis en engagement*. Brussel: IMAVO, 2003.

Epstein, S.R. en Maarten Prak, eds. *Guilds, innovation and the European economy*, 1400-1800. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Gerbi, Antonello. *The dispute of the New World. The history of a polemic, 1750-1900.* Vertaald door Jeremy Moyle. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1973.

Jacobs, Trisha Rose. "Charles V and the Portuguese New Christians." Masterproef, Universiteit Gent, 2011.

Janssens, Paul. "Scaglia, Alexander Cesar, abt van Staffarda, Susa en Mandanice, diplomaat." In *Nationaal Biografisch Woordenboek*, XII: 658-62. Brussel: Koninklijke Academiën van België, 1987.

Matthys, Christa. "Zijn katholieken betere dienstboden? Dienstpersoneel in katholieke en interculturele huishoudens in Firenze, 1841." *Forum Romanum Belgicum* 9 (2014): 1-12.

Parker, David B. "The soldier, the son, and the social scientist: three Georgia textbook authors and the lost cause." *49th Parallel* 33 (2014): 1-24. Geraadpleegd 26.10.2014. http://49thparalleljournal.org.

Stein, Robert. Inleiding in *Networks, regions and nations. Shaping identities in the Low Countries, 1300-1650*, uitgegeven door Robert Stein en Judith Pollmann, 1-19. Leiden: Brill, 2010.

Van Bruaene, Anne-Laure. "Om beters wille. Rederijkerskamers en de stedelijke cultuur in de Zuidelijke Nederlanden (1400-1650)." 3 vols. PhD diss., Universiteit Gent, 2004.

Verboven, Koenraad. "'Like bait on a hook': ethics, etics and emics of gift-exchange in the Roman world." In *Gift giving and the 'embedded' economy in the ancient world*, uitgegeven door

Filippo Carlà en Gori Maja, 135-54. Heidelberg: Winter Verlag, 2014.

Vermeir, René. *In staat van oorlog. Filips IV en de Zuidelijke Nederlanden, 1629-1648*. Maastricht: Shaker Publishing, 2001.

Wolffram, Dirk-Jan. "Veel vertier, weinig politiek." Recensie van *Plaatsen van beschaafd vertier. Standsbesef en stedelijke cultuur in Den Haag, 1850-1890*, door Jan Hein Furnée. *BMGN-Low Countries Historical Review* 129, nr. 3 (2014): 93-100.